

Verslag symposium **Samen werken aan duurzame bossen**

De Bosgroepen zijn een kwart eeuw jong. Stilaan groeide deze groep zaailingen uit tot een volwaardig bos dat zich over heel Vlaanderen vertakte. Op maandag 22 mei verzamelden partners uit de natuur- en houtsector, bestuurders en beleidsmakers in het Vlaams Parlement in Brussel. Ze blikten terug op de afgelopen 25 jaar, maar namen ook de uitdagingen van nu en morgen onder de loep.

Jan Verheeke van de Miniraad praatte het geheel aan elkaar. **Eric Smeets**, voorzitter van de Koepel van Vlaamse Bosgroepen, stelde in zijn verwelkoming dat De Bosgroepen de start-upfase ontgroeiden. Daarom sprak hij de hoop uit voor een erkenning van de Koepel als een natuurvereniging. Het zal een volgende stap zijn in de professionalisering.

Jan De Haes, gedeputeerde van de provincie Antwerpen, wees op het grote belang van bossen voor onze gezondheid. De bossen zorgen goed voor mensen via de vele ecosysteemdiensten die ze leveren, en De Bosgroepen en hun leden zorgen op hun beurt heel goed voor die bossen. Het is dus niet meer dan logisch dat de provincies goed voor De Bosgroepen zorgen.

Zonering op landschapsschaal

De eerste voordracht kwam van professor **Bart Muys** (KU Leuven). Hij wees op de veranderde context van het beleid rond bosbeheer, waarbij de focus op instandhoudingsdoelstellingen maakt dat de andere ecosysteemdiensten van bossen naar de achtergrond verdwijnen. Hij stelt een alternatief voor: natuurgericht, klimaatslim bosbeheer dat focust op drie aspecten: biodiversiteit, klimaatadaptatie en -mitigatie en circulaire bio-economie. Hierbij pleit hij voor een zonering op landschapsschaal van natuurreervaten, bossen waar de productie primeert en multifunctionele zones.

Professor Muys toonde aan dat zelfs intensief bosbeheer voor veel minder verstoring zorgt dan andere vormen van landgebruik. Om de transitie naar een circulaire bio-economie te maken, vormen bossen een onmisbare bondgenoot. Dit kan volgens Bart Muys perfect in synergie met de biodiversiteit. Uit onderzoek blijkt zelfs dat indien het aantal boomsoorten stijgt, het bos meer hout oplevert. Het mengen van boomsoorten doet ook het effect van de klimaatverandering op de vitaliteit van het bos afnemen. Bart breekt een lans voor klimaatbestendige uitheemse soorten en vergeten inheemse soorten zoals de taxus.

Straffe ambities

Bosgroepcoördinatoren **An Pierson** en **Jan Goris** schetsten hoe De Bosgroepen uitgroeiden tot onmisbare schakel in het Vlaamse bosbeheer. Ze zetten het unieke van de Bosgroepformule in de verf en benadrukten de hoge efficiëntie die al meermaals uit onafhankelijke screenings naar voren kwam. Maar ook stonden ze stil bij de vele uitdagingen, waaronder de stijgende werkdruk en de nood aan meer middelen.

Jan en An sloten af met de ambities die De Bosgroepen de komende jaren gaan nastreven:

- Binnen 10 jaar 80% van de Vlaamse oppervlakte aan privébos multifunctioneel beheren
- Klimaatveerkrachtig beheer in alle aangesloten bossen
- Elk jaar minstens 100 ha nieuwe bossen planten
- Koepel van de Vlaamse Bosgroepen erkend als natuur- en milieuvereniging

Liefde voor het bos

Zijn keynote werd aangekondigd als ‘privéboseigenaar spreekt vanuit de buik over het bos’ en dat was absoluut niet gelogen. Boseigenaar en bestuurslid **Chris Couwelier** nam ons op humoristische en emotionele wijze mee naar een van zijn drie bosjes. Hij is een van de 70 kleine eigenaars die, samen met de stad Torhout, Natuurpunt en Bisdome Brugge, het 100 ha grote Groenhovebos in Torhout beheren.

Nadat hij en zijn vrouw in 2007 drie percelen van in totaal 0,8 ha aankochten, begon hun bosavontuur. De boswachter bracht hen in contact met Bosgroep Houtland. De stad hielp om een bouwvallige chalet op het perceel op te ruimen. Door gebrek aan beheer was het een zeer dichte aanplant met geen enkele volgroeide boom. Een dunning, een beplantingsplan en een plantactie luidden de omschakeling naar een gemengd loofbos met gedeeltelijk hakhoutbeheer in.

Chris eindigde met de mooie wens dat zijn kleinkinderen binnen 25 jaar nog steeds kunnen rekenen op professionele begeleiding van De Bosgroepen bij het duurzaam beheer van de bosjes van opa. Dat leverde hem heel wat bijval uit de zaal op.

In beweging

Vlaams minister van omgeving Zuhair Demir wees in haar speech op het feit dat het merendeel van de Vlamingen pro bosuitbreiding is, en toch horen we vooral de tegenstanders. Ze lanceerde een warme oproep aan alle aanwezigen om hun stem te laten horen. Hoe dan ook is er de voorbije jaren iets in beweging gezet, en de tanker kan niet meer gekeerd worden.

Verder sprak de minister haar waardering uit voor de aanpak van De Bosgroepen, die op relatief korte termijn uitgroeiden tot “een prachtige organisatie, wiens rol niet te overschatten valt”.

De minister sloot af met een oud Grieks gezegde: “Een samenleving groeit als de ouderen bomen planten in wier schaduw ze zelf nooit zullen zitten” en riep De Bosgroepen en eigenaars op om te blijven doen wat ze doen en om als één blok naar buiten te komen.

Bevlogen panelgesprek

Na de pauze genoten we van [enkele filmpjes](#) van partners uit de natuur- en houtsector die De Bosgroepen feliciteren met hun jubileum.

Vervolgens was het tijd voor het panelgesprek met Wim Smits (Natuur en Bos), Jan De Haes (gedeputeerde provincie Antwerpen), Andries Saerens (Belgische Houtconfederatie), Professor Kris Verheyen (UGent), Marie-Dominique Vande Plassche (boseigenaar) en Sylvie Mussche (coördinator Bosgroep Oost-Vlaanderen Noord). Moderator Jan Verheeke legde het panel zes thema's voor. Hier de belangrijkste bevindingen van de panelleden.

De toekomst van de Vlaamse houtproductie

- Bosbeheer en houtproductie zijn onlosmakelijk verbonden, bosbeheer en biodiversiteit versterken elkaar. Het is echter een uitdaging om dit goed te doen.
- De communicatie naar burgers over kapwerken is heel belangrijk. Het zou goed zijn om dit nog meer overkoepelend als natuur- en houtsector aan te pakken.
- Vaak ligt onwetendheid of gebrek aan kennis aan de basis van reacties. Daarom moeten ook (lokale) beleidsmakers beter geïnformeerd worden.
- Alle schakels van de ketting zijn belangrijk. Beperk de schade aan het bos door met goede bosexploitanten samen te werken die rekening houden met weersomstandigheden, vaste ruimpistes, etc.

Klimaatlim bosbeheer

- Uit bevestigingen blijkt dat klimaatlim bosbeheer voor veel eigenaars een prioriteit is.
- De samenwerking tussen De Bosgroepen en kennisinstellingen is er, maar kan nog nauwer en beter op sommige vlakken.
- Neem klimaatreflexen standaard op in de beheerplannen.
- Denk op landschapsschaal.
- De introductie van nieuwe boomsoorten is complex en moet doordacht gebeuren.
- Betrek de houtsector om mee te waken over de uitvoerbaarheid van plannen.
- Overheden hebben een voorbeeldfunctie met hun eigen bossen.

Bosuitbreiding

- De omwenteling naar meer bos is ingezet, maar er zijn veel moeilijkheden, waaronder de pachtwetgeving, de grote gronddruk/ruimtelijke ordening,...
- De provincie Antwerpen werfde mensen aan die specifiek op bosuitbreiding werken, maar ook zij stellen vast dat slechts een klein percentage van de vele potentiële bebossingsdossiers uiteindelijk uitvoerbaar blijkt.
- Ook andere overheidsinstellingen zouden (meer) kunnen inzetten op bebossing.
- We mogen niet blind bebossen, maar moeten focussen op kwaliteit en ecosysteemdiensten.

Recreatie

- Gebruik gezondheid en recreatie als hefboom voor bosuitbreiding. Meer groen zorgt voor miljoenen euro's besparing in de gezondheidszorg. Dit geld zou moeten geïnvesteerd worden in nog meer groen.
- Een goed toegankelijkheidsreglement en duidelijke communicatie naar burgers is zeer belangrijk, indien nodig is ook handhaving van belang. ANB speelt hierin een belangrijke rol.
- Vervuiling en verstoring zorgen voor een negatieve effect bij privébeheerders. Handhaving en overlast kunnen met meerdere eigenaars samen aangepakt worden. Lokale overheden kunnen helpen, ook via preventie zoals de inrichting van een hondenloopzone.

De rol van private bouseigenaars in de toekomst

- Bij veel bouseigenaars leeft bezorgdheid over de toekomst. We moeten de liefde voor bossen doorgeven aan de volgende generatie.
- Bouseigenaars zijn divers. De liefde voor bossen is de rode draad. Het is zeer waardevol dat een grote groep mensen zorg draagt voor de bossen en dit uitdraagt naar de directe omgeving. Dat moeten we koesteren.

Na afloop van het panelgesprek hieven we het glas op ons 25-jarig bestaan, en alvast op de komende 25 jaar. En natuurlijk werd er her en der een boompje opgezet over de inzichten die de lezingen en gesprekken van die middag opleverden.